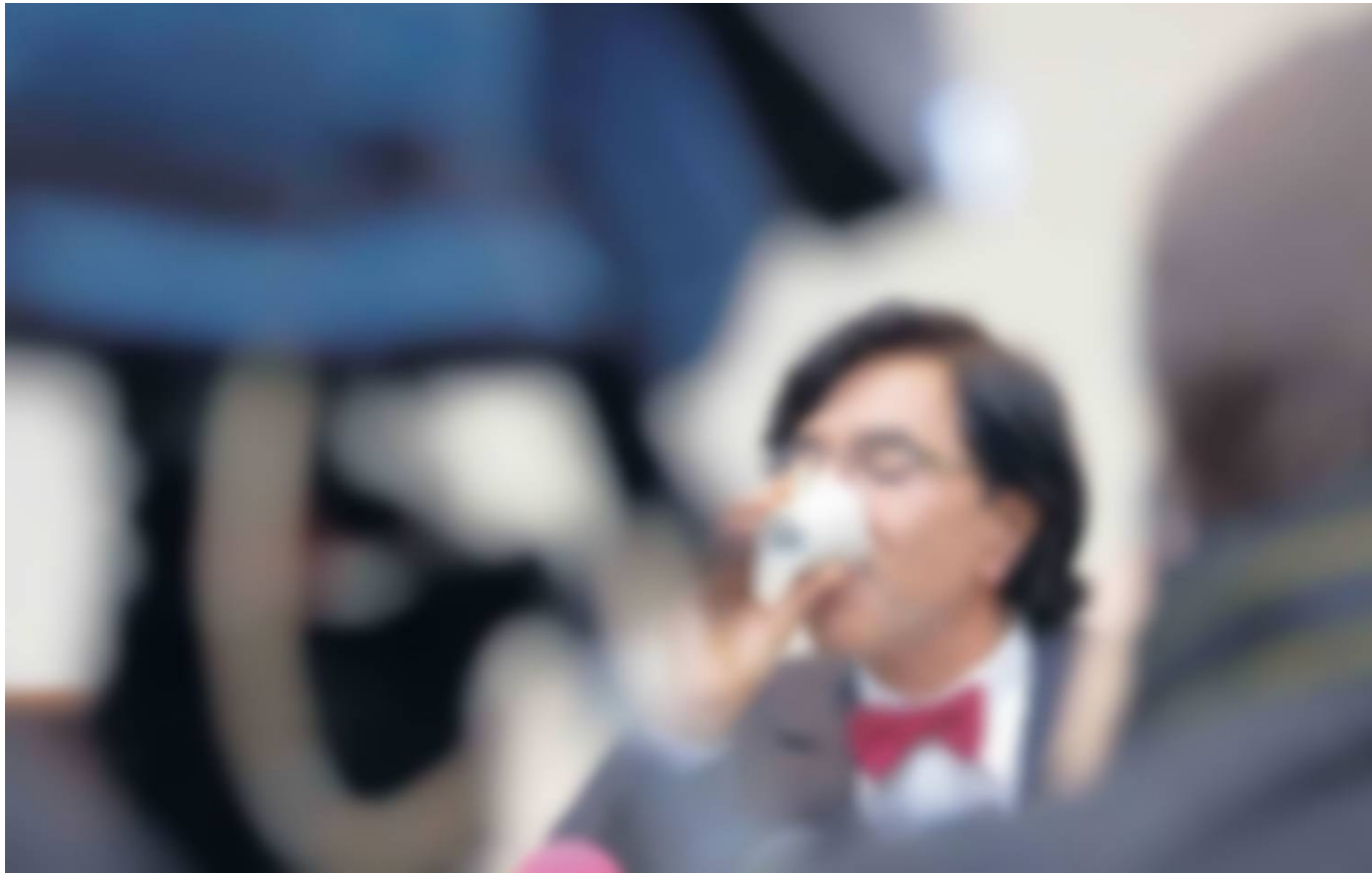

Staatszin drijft Di Rupo

Terwijl de koning de druk van de ketel neemt, mag Elio Di Rupo (PS) de responsabilisering en autonomie uitdiepen. Voor hem mag niemand armer uit de staatshervorming komen.

Elio Di Rupo herhaalde op de persconferentie dat het zwaartepunt van België zich van het federale niveau naar de deelstaten moet verplaatsen. © Nicolas Maeterlinck/belga

- Onverzoenbare verzoenen duurt langer dan gepland
- Di Rupo schetst kader staatshervorming
- Eerste 'responsabiliteit' is budgettair evenwicht

VAN ONZE REDACTEUR

PETER DE LOBEL

BRUSSEL | 'Ik wou niet meer verder doen, neen.' Preformateur Elio Di Rupo (PS) wond er gisteren geen doekjes om tijdens zijn persconferentie na zijn bezoek aan de koning. 'Ik wou niet meer, maar de koning heeft mij gevraagd om mijn opdracht voort te zetten en ik heb aanvaard. Ik heb dit gedaan uit staatszin, en in de hoop op een redelijke termijn te kunnen afronden.'

Het bezoek aan de koning duurde iets meer dan twee uur. Rond kwart voor zes verliet hij het paleis in Laken om meteen naar het parlement te rijden. Daar was de Internationale zaal volgelopen voor de aangekondigde persconferentie. Di Rupo las er een lange verklaring voor, eerst in het Nederlands, daarna in het Frans. Enig gevoel voor drama was hem daarbij niet vreemd. 'Sinds veertig dagen probeer ik het onverzoenbare te verzoenen. Na lang met iedereen te hebben gepraat, heb ik voorstellen van convergen-

ties gedaan over de institutionele hervorming, BHV en Brussel-hoofdstad.' Nadat er wekenlang gesproken is over de 'perimeter' van de onderhandelingen, hoedde Di Rupo zich er gisteren voor om dat woord in de mond te nemen. De Vlaamse partijen willen dat de financieringswet binnen die perimeter valt, de Franstaligen zijn bereid aanpassingen te doen voor de nieuwe bevoegdheden en enkele anomalieën wegwerken. Hij had het wel over een 'kader' waarbinnen gewerkt kon worden en dat gebaseerd is op vier grote principes.

Het eerste principe kreeg van de preformateur vanuit de meeste aandacht: 'De staatshervorming mag niemand armer maken. De Vlamingen niet, de Brusselaars

'Ik wou niet meer, maar de koning heeft het mij gevraagd en ik heb de opdracht aanvaard'

niet, de Walen niet en de Duitstaligen niet. Niet vandaag en niet morgen.' Als niet alle partijen dit principe aanvaardden, dan hoeft het voor preformateur Di Rupo niet meer. 'Dan zal het zeer moeilijk zijn om de besprekingen verder te zetten.'

De andere principes zijn het 'veiligheidsprincipe' van de interpersoonlijke solidariteit en een fundamentele sokkel van de sociale zekerheid. Een copernicaanse revolutie mogelijk maken. En ten slotte,

Paleiscommunicatie hapert

Het Paleis moest gisteren na het bezoek van Elio Di Rupo (PS) twee communiqués uitsturen. In het eerste zou de koning 'de partijvoorzitters ontvangen'. Ook die van Open VLD, MR, LDD en Vlaams Belang, dus? 'De partijvoorzitters die deelnemen aan de onderhandelingen', cor-

rigeerde een twee versie. Meteen werd ook aangepast dat 'de autonomie en de responsabilisering van de gefedereerde entiteiten voor hun nieuwe bevoegdheden' zou worden onderzocht. In de eerste versie ging het nog om autonomie en de responsabilisering *tout court*. (lob)

de stabiliteit van het land verzekeren.

Di Rupo herhaalde dat het zwaartepunt van België zich van het federale niveau naar de deelstaten moet verplaatsen. Met een lange lijst van bevoegdheden die mogelijk overgedragen kunnen worden, schetste hij hoe substantieel het pakket is dat nu op tafel ligt. 'Tewerkstelling, kinderbijslag, gezondheidszorg, fiscaliteit, justitie, preventie en grootstedenbeleid, wetenschappelijk onderzoek, mobiliteit, civiele bescherming, buitenlandse handel, commerciële vestigingen, de distributietarieven voor energie en toerisme. Het gaat om overdrachten voor in totaal 15,8 miljard euro. De deelstaten zouden daarmee een nooit geziene actieradius krijgen. Het zwaartepunt zou op bepalende wijze verschuiven. Naast 7 miljard die van de inkomsten van de sociale zekerheid komen zou 49 procent van de federale inkomsten onder hun verantwoordelijkheid vallen.'

De koning zal de volgende twee dagen gesprekken voeren met de partijvoorzitters die tot nu deelnamen aan de onderhandelingen. Zaterdag herneemt Di Rupo zijn opdracht. De vorst heeft hem gevraagd 'de autonomie en de responsabilisering van de gefedereerde entiteiten' uit te diepen. Responsabilisering betekent voor

Di Rupo dat de financiële inkomsten van de deelstaten afhankelijk zijn van het beleid dat ze voeren. De eerste 'responsabiliteit', is volgens hem een gedeelde verantwoordelijkheid: het streven naar een budgettair evenwicht. 'Dat wordt een on-voor-stel-baar moeilijke opdracht. Voor de begroting van het 'Huis België' is een inspanning van 25 miljard nodig tegen 2015.'

Vlaanderen wil volgend jaar al opnieuw een begroting in evenwicht kunnen voorleggen, maar voor Brussel en Wallonië ligt die horizon veel verder weg. Des te opvallender was dat hij de klemtoon legde op de gezamenlijke inspanning. 'Zowel Vlamingen, Brusselaars, Walen en Duitstaligen moeten een verantwoordelijke begroting opstellen. Alle entiteiten moeten worden geresponsabiliseerd om het budgettaire evenwicht te bereiken.'

De zeven partijen die deelnemen aan de preformatie, aanvaardden volgens Di Rupo het idee van de responsabilisering. Maar er is een hemelsbreed verschil in de manier waarop dat volgens de verschillende kampen moet worden toegepast.

Falen is geen optie, wat Di Rupo betreft. 'Ik zet voort met de wil om te slagen. Elke partij moet nu toegerichte doelen stellen, we moeten landen.'

'Financier deelstaten met personenbelasting'

Opcentiemen op de personenbelastingen kunnen de kern worden van het inkomen van deelstaten.

VAN ONZE REDACTEUR

GUY TEGENBOS

BRUSSEL | Financier de deelstaten met de personenbelasting. Dat is de boodschap van alle economen die alternatieven voorstellen voor de huidige financieringswet van gemeenschappen en gewesten (*DS 18 augustus*). Ze kiezen voor een substantiële verlaging van de federale personenbelasting, waarna de gewesten daarop zelf opcentiemen kunnen heffen. Daar zijn goede redenen voor. De hoofdreden is dat de huidige regeling 'perverse effecten' vertoont: ze zorgt ervoor dat overheden meer geld krijgen als er minder inwoners aan het werk zijn. Dat kan niet de bedoeling zijn. Alle voorstellen bepleiten een 'responsabilisering': de deelstaatoverheden moeten er belang bij hebben dat hun inwoners het beter krijgen.

Als ze werken, krijgen ze het beter, en dat leidt vanzelf tot ver-

hoogde inkomsten uit de personenbelastingen.

Drie modellen

De hier geschetste alternatieven zijn:

- dat van de groep van de KU Leuven rond Dirk Heremans en Theo Peeters,

Overheden moeten er belang bij hebben dat hun inwoners het beter hebben en dus meer werken

- dat van de groep van de universiteit van Namen rond Robert Deschamps,
- en het persoonlijk voorstel uitgewerkt door Eric Kirsch, momenteel kabinetschef van aftredend premier Yves Leterme. De eerste twee zijn terug te vin-

den op de website van *Rethinking Belgium*.

Er circuleren uiteraard nog meer voorstellen, onder meer dat van de Vlaamse werkgeversfederatie Voka. (Die verrekent ook uitdrukkelijk de vennootschapsbelasting.) Voka heeft over zijn voorstel nog niet het akkoord bekomen van de andere werkgeversorganisaties van dit land, maar die organisaties zijn het er onderling al wel over eens dat de huidige regeling slecht is en dat er een 'responsabiliserende' en 'activerende' regeling voor in de plaats moet komen.

Solidariteit

Dat deze alternatieven allemaal hetzelfde vertrekpunt hebben – de personenbelastingen – betekent niet dat ze niet verschillend gekleurd kunnen zijn en niet nog andere kritieken kunnen bevatten.

Vlaamse voorstellen zullen vaak vertrekken van de kritiek dat de huidige regeling oversolidariteit bevat. De regio die (vandaag) het

meest geld opbrengt voor de federale staat, Vlaanderen, krijgt na de herverdeling en na de solidariteitsmechanismen, uiteindelijk minder geld per inwoner dan de andere regio's.

Franstalige bronnen vinden vaak dat er nog meer solidariteit moet zijn omdat Vlaanderen 'geld overheeft'. Vlaanderen repliceert daar vaak op dat het zijn middelen efficiënter aanwendt.

Verschillen

De verschillen tussen de voorstellen zijn terug te vinden in de tabellen.

Kirsch neemt de personenbelasting als bijna enige bron van inkomsten. De anderen houden sterker aan de federale btw-dotatie voor de gemeenschappen. Leuven zet die btw-dotatie om in een vast percentage zodat ze een 'gedeelde belasting' wordt, terwijl Namen vasthoudt aan de huidige ingewikkelde berekening van die dotatie (*DS 18 augustus*).

Verschillen zitten er ook in de

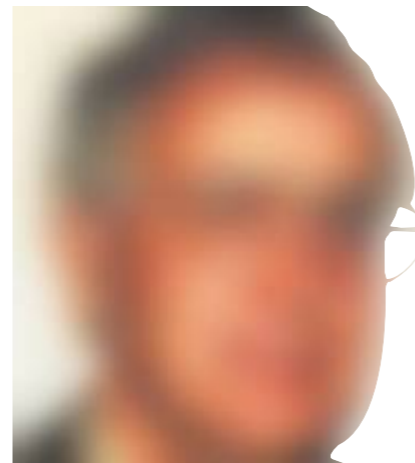
mate waarin solidariteitsmechanismen worden ingebouwd. Namen doet dit vaker en intenser en houdt ook nog een aantal kleinere dotaties in stand.

Kirsch en Leuven laten de deelstaten de solidariteit aan elkaar betalen ('horizontale solidariteit'), terwijl Namen erop staat dat de federale staat al het geld int en het dan herverdeelt ('verticale solidariteit').

Opvallend is ook dat alle voorstellen werken met een verdeel-sleutel ten voordele van Brussel als werkgewest. Brussel creëert veel banen voor inwoners van andere gewesten. Die 'woongewesten' moeten een deel van de inkomstenbelasting van hun pendelaars afstaan aan het werkgewest: meestal Brussel. Daarover is consensus.

Er zijn nog andere verschillen aan te geven. De belastingautonomie die gegeven wordt aan de deelstaten is groter in het voorstel van Leuven dan in het voorstel-Kirsch en dat geeft op zijn beurt meer autonomie dan het Naamse voorstel.

Model Leuven

Dirk Heremans. © rr

1. PERSONENBELASTING:

De federatie België halveert haar tarieven voor de personenbelasting, tot 50 procent dus. De gewesten heffen opcentiemen, in principe voor de resterende 50 procent, maar ze kunnen die verhogen of verlagen naargelang hun wensen of noden. De gewesten spelen een deel van de opbrengst door aan de gemeenschappen (voorstel: 40 procent ervan).

2. BTW:

De huidige federale btw-dotatie voor de gemeenschappen wordt behouden, maar de ingewikkelde berekening van het bedrag wordt omgezet in een simpel percentage; de btw wordt zo een 'gedeelde belasting'.

3. ANDERE BRONNEN:

Geen

4. SOLIDARITEITSMECHANISME:

Solidariteitsstromen onder de gewesten, naar het voorbeeld van de *Finanzausgleich* in Duitsland. Ze overbruggen tot 95 procent van de verschillen, veroorzaakt door de welvaartsverschillen.

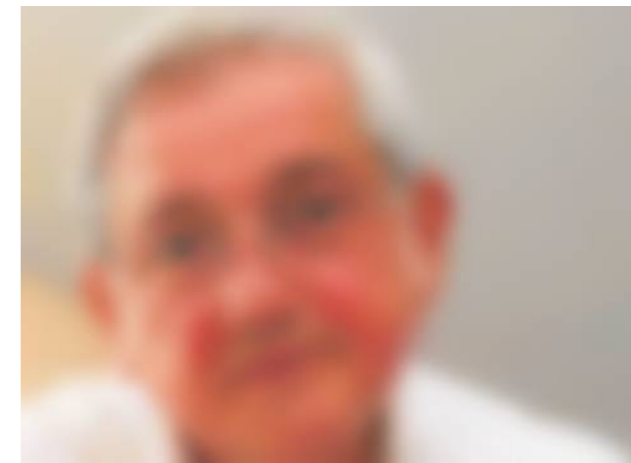
5. OVERGANGSMAATREGELEN:

Ja. Eventueel te koppelen aan na te streven doelstellingen, zoals activering.

6. BRUSSEL:

Aanvullende geldstroom, ofwel op basis van een kostenbatenanalyse, ofwel via een verrekening van de pendelarbeid (doorstorting van een deel van de opbrengst van de personenbelasting van de woonregio aan de werkregio), ofwel via de vennootschapsbelasting.

Model Namen

Robert Deschamps. © pn

1. PERSONENBELASTING:

De federatie België verlaagt de personenbelasting tot 60 procent van het huidige tarief, de gewesten heffen opcentiemen. In principe doen ze dat voor de resterende 40 procent, maar ze kunnen die verhogen en verlagen naargelang de noden en beleidswensen. De federatie zorgt vooraf nog voor een herverdeling naar de armere regio's. De gewesten geven een deel van de opbrengst door aan de gemeenschappen.

2. BTW:

Dit model voorziet in het onverkort behoud van de huidige federale btw-dotatie (gekoppeld aan het aantal kinderen, via ingewikkelde parameters) voor de gemeenschappen.

3. ANDERE BRONNEN:

Behoud van een reeks bestaande specifieke dotaties van de federale overheid: die voor het aantal buitenlandse studenten, de trekkingsrechten, de compensatie voor de afschaffing van het kijk- en luistergeld, enzovoort.

4. SOLIDARITEITSMECHANISME:

De solidariteit onder de deelstaten wordt niet geregeld door de deelstaten onderling, maar door de federale staat die 85 procent van de verschillen wegwerkt. Dit mechanisme komt bovenop de regeling in punten 1 en 3.

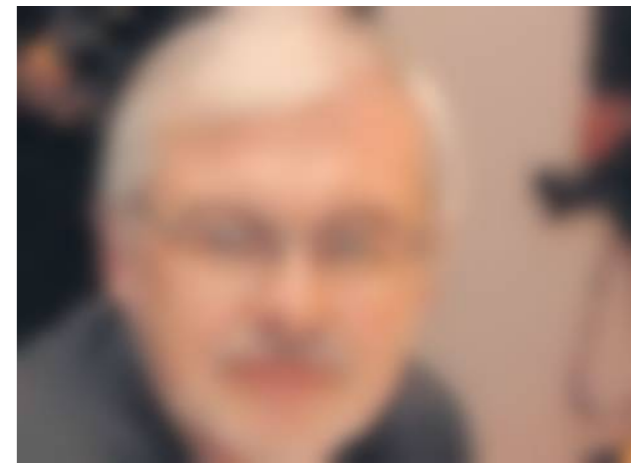
5. OVERGANGSREGELING:

Aanvullend een vast bedrag dat het verschil tussen de nieuwe regeling en de huidige dotatie overbruggt (alleen voor wie minder krijgt) en dat verworven blijft.

6. BRUSSEL:

Voor Brussel spreekt het model Namen van een extra dotatie, te berekenen op basis van de pendelarbeid, de belastbare basis, enzovoort.

Model Kirsch

Eric Kirsch. © blg

1. PERSONENBELASTING:

De federatie België reduceert haar tarieven voor de personenbelasting tot 15 procent van de huidige. De gewesten heffen opcentiemen, in principe voor de resterende 85 procent, maar ze kunnen die verhogen of verlagen. De gewesten dragen een deel van de opbrengst van deze opcentiemen over aan de gemeenschappen.

2. BTW:

De federale btw-dotaties voor de gemeenschappen, evenredig met het aantal kinderen, worden overgenomen en verwerkt in de dotaties van de gewesten aan de gemeenschappen.

3. ANDERE BRONNEN:

De woon-werkplaatsverrekening: een deel (25 procent) van de personenbelasting van pendelaars wordt door het woongewest doorgestuurd naar het werkgewest.

4. SOLIDARITEITSMECHANISME:

Kirsch zou voorzien in geldstromen onder de deelstaten die 60 procent overbruggen van het verschil veroorzaakt door de verschillen onder de regionale inkomens per hoofd, maar die geldstromen mogen niet tot effect hebben dat de armere regio het gemiddeld inkomen per hoofd overstijgt.

5. OVERGANGSMAATREGELEN:

De nieuwe regeling wordt ingevoerd, gespreid over 10 jaar: het eerste jaar maar voor 10 procent (de oude regeling blijft voor 90 procent behouden), het tweede jaar voor 20 procent, enzovoort.

6. BRUSSEL:

Kirsch voorziet in een extra dotatie voor Brussel op basis van de pendelarbeid: de woonregio stort 25 procent van de opbrengst van de personenbelasting van pendelaars door aan de werkregio.